

УТРИМАННЯ ТА РОЗВЕДЕННЯ ГУППІ У ШКІЛЬНОМУ КУТОЧКУ ЖИВОЇ ПРИРОДИ

Вискушенко Дмитро Андрійович

кандидат біологічних наук, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Гарбар Олександр Васильович

доктор біологічних наук, професор,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Андрійчук Тамара В'ячеславівна

кандидат біологічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Потайчук Анастасія Миколаївна

студент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Куточок живої природи є складовою частиною кабінету біології загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів [1]. Окрасою ж будь-якого кабінету біології у школі, на наш погляд, є акваріум. Він є унікальною прикрасою будь-якого інтер'єру, а також допомагає регулювати мікроклімат у приміщенні, підвищувати вологість і запобігати респіраторним захворюванням та астмі, особливо в опалювальний сезон [2]. Однак досить часто вчителі не мають достатньо інформації стосовно особливостей догляду та утримання гідробіонтів у ньому. Тому ми вирішили зробити цикл публікацій для усунення цієї прогалини.

Відповідно до чинного Положення про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів [1] одним із гідробіонтів, що рекомендуються до утримання в шкільному акваріумі є досить популярна рибка гуппі. Тому сьогодні ми зосередимося на особливостях її утримання, розведення в умовах акваріуму, а також представимо інформацію щодо характеристики родини риб, до якої відноситься цей гідробіонт.

Живородні коропозубі – це група невеликих, мирних акваріумних риб, які відіграють важливу роль у історії акваріумістики. Ці риби вперше були описані науковцями у 19-му столітті і швидко стали популярними серед перших любителів-акваріумістів. Завдяки своєму яскравому забарвленню, невибагливості та здатності розмножуватись в акваріумі, живородні коропозубі стали одними з найпоширеніших акваріумних риб.

Сьогодні, живородні коропозубі залишаються одними з улюблених акваріумних риб серед любителів по всьому світу. Їх різноманіття форм, кольорів

та поведінки продовжує приваблювати нові покоління акваріумістів, спонукаючи до подальших досліджень та розведення цих чарівних рибок. Ці гідробіонти зустрічаються переважно в Північній і Південній Америці. Найпопулярнішими видами є гуппі, молінезії, пецилії та мечоносці.

Одним з перших вчених, який описав гуппі, був відомий німецький зоолог Вільгельм Карл Хартвіг Петерс. Ще у 1859 році він дав рибці назву *Poecilia reticulata*, яка використовувалася до 1861 року, коли італійський дослідник Ф. де Філіппі виділив окремий рід *Lebistes* і назвав обговорювану рибу *Lebistes poeciloides*. Риба стала широко відома під назвою "гуппі", на честь британського вченого і священика Роберта Гуппі, який привіз її до Британії з острова Тринідад у 1866 році. Роберт Гуппі успішно завершив свою місячну подорож і представив рибу науковцям Британського музею природознавства. Він же відніс рибу до нового роду *Girardinus* і назвав її *Girardinus guppyi*.

Пізніше з'ясувалося, що риба вже була описана іншим вченим, тому назву знову змінили, цього разу на *Lebistes reticulatus*. І тільки в 1963 році іхтіологи Д.Е. Роуз і Р.М. Бейлі провели ретельний аналіз риб родини, і гуппі було надано її сучасну назву: *Poecilia reticulata*. Однак за рибкою закріпилася й неофіційна назва "гуппі".

Сьогодні гуппі більше не виловлюють у дикій природі, а мільйони гібридних форм продаються по всьому світу і розводяться на спеціалізованих рибних фермах. Для різних порід гуппі встановлені стандарти на національному та міжнародному рівнях, і в більшості країн існують великі клуби любителів, які організовують регулярні виставки цих декоративних рибок.

Ареал поширення гуппі включає Центральну Америку, Америку та Карибські острови, зокрема Тринідад і Тобаго, Бразилію, Венесуелу та Гайану.

Гуппі дуже витривалі, їх можна зустріти в більшості придатних прісноводних середовищ існування, включаючи річки, озера, канали, болота і навіть естуарії зі змішаною прісною і солоною водою. Вона віддає перевагу теплим річкам зі слабкою течією і тримається невеликими групами серед густої водної рослинності.

Сьогодні штучно виведені гуппі переважають в акваріумах, витісняючи своїх диких предків. Ці види відрізняються формою спинних плавників, які бувають круглохвостими, зрізаними, ліроподібними, верхніми мечоподібними, нижніми мечоподібними, подвійними мечоподібними, прапороподібними, пір'ястими, віялоподібними, трикутними тощо. Спинні плавці можуть бути звичайної довжини або витягнуті і загострені.

Наводимо параметри водного середовища, що за нашими спостереженнями є оптимальними для утримання гуппі:

- Температура: оптимальний діапазон: 20-28°C
- рН: оптимальний діапазон: 7,0-8,0
- Жорсткість: оптимальний діапазон: 8-15 dGH
- Кислотність: оптимальний діапазон: 6,5-8,0

Стосовно розведення гуппі, то цей процес не повинен викликати жодних труднощів навіть у акваріумістів-початківців. Загалом достатньо лише ємності

на 3 літри з водою, взятою з основного акваріуму. Бажаним є підвищення температури води на два градуси за Цельсієм. Також необхідно щоб мальки, які народяться, мали можливість сховатись у рослинності, адже дорослі особини можуть поїдати своє потомство. Після приготування акваріуму туди поміщають самку і досить швидко вона народжує певну кількість мальків, яка залежить від віку та розміру самки. Самку далі потрібно відсадити, а мальки без жодних проблем споживають сухі корми. Головне – потрібно кормити їх 3-5 разів на добу невеличкими порціями, які не здатні сильно забруднити воду.

Отже, гуппі відзначаються великою різноманітністю порід та кольорів, що робить їх популярними серед акваріумістів та ідеальними для вивчення генетичних закономірностей. Одним з ключових відмінностей між живородними коропозубими та іншими популярними акваріумними рибами є їхній тип розвитку. Мальки цих риб розвиваються деякий час у організмі самок, та народжуються вже достатньо сформованими, що дозволяє учням спостерігати розвиток молодняка безпосередньо в акваріумі. Крім того, живородні коропозубі риби зазвичай є менш вимогливими до умов утримання порівняно з іншими акваріумними рибками, що робить їх ідеальними для використання в шкільних акваріумах.

Список літератури:

1. Про затвердження Положення про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів : наказ Міністерства освіти і науки від 09.08.2002 р. № 456. Офіційний вебпортал парламенту України : [веб-сайт]. Київ, 1994-2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0715-02#Text> (Дата перегляду: 14.04.2024).

2. Вискушенко Д. А., Андрійчук Т. В., Москвітін А. О., Вознюк Л. В. Утримання та розведення гурами перлинного у шкільному акваріумі. World trends, realities and accompanying problems of development : proceedings of the XIV International scientific and practical conference. Copenhagen, 2023. С. 244-246.